

ΣΠΗΛΑΙΟΝ ΟΙΝΗΣ Β'
ΑΡ. Ε.Σ.Ε. 903

Ι. ΠΕΤΡΟΧΕΙΛΟΥ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τας αρχάς Φεβρουαρίου 1958 ανεγράφη εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι εὑρέθη νέον σπήλαιον παρά τόν Μαραθῶνα, μεγάλου ἀρχαιολογικοῦ ἐνδιαφέροντος, διὰ τὸ ὅποιον διετέθη πύστωσις ὅπως ἀνασκαφῆ.

Ἡ Ε.Σ.Ε. γνωρίζουσα ἤδη τί ἄλλοίωσιν τὰ σπήλαια, ὅταν ἀνασκάπτονται καὶ θέλουσα νά διασώσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς φυσικῆς ἐξελιξεως τοῦ σπηλαίου, ἐκινήθη ἀμέσως πρὸς ἐξερεύνησιν αὐτοῦ, ζητήσασα σχετικὴν ἄδειαν παρὰ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας.

Οὕτω κατὰ τὰ τέλη Μαρτίου κατόπιν συνενόησεως μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ἐνεργούσης τὰς ἀνασκαφάς, ἀνέλαβον τὰ μέλη τῆς Ε.Σ.Ε. Ἄννα Πετροχείλου, Δημ. Λιάγκος καὶ Ι. Πετρόχειλος τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ ἀνωτέρω σπηλαίου καὶ τὴν συστηματικὴν μελέτην αὐτοῦ. Ἡ πρώτη ἐξεπόνησε τὴν κάτοψιν τοῦ σπηλαίου μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ δευτέρου καὶ ὁ τελευταῖος τὴν μελέτην αὐτοῦ.

ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Τὸ σπήλαιον ἀρ. Ε.Σ.Ε. 903 ἦτο γνωστὸν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων, ὡς ἀναφέρει καὶ ὁ ἀρχαῖος συγγραφεὺς Πausanias: "λίγο πιδ μακρὰ ἀπὸ τὴν πεδιάδα εἶναι τὸ ὄρος τοῦ Πανός καὶ μία ἀξιοθέατος σπηλιά. Ἡ εἴσοδος σ' αὐτὴ εἶναι στενή, ἀλλὰ ἅμα προχωρήσει κανεὶς στό βάθος θά βρῆ οἰκήματα καὶ λουτρά καὶ τὸ λεγόμενον κοπάδι τοῦ Πανός, κατὶ πέτρες δηλαδὴ, ποῦ μοιάζουν πολὺ μετὰ κατσίκας" (1)

Κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὅμως ἡ εἴσοδος τοῦ κατεχόμενου καὶ ἦτο γνωστὴ μόνον εἰς τινὰ κατοίκους τῆς περιοχῆς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν εἶχε δεῖξει εἰς τὸ πρό δύο ἐτῶν ἀποθανόν μέλος τῆς Ε.Σ.Ε. Ι. Ἀναστασόπουλον, τότε Διευθυντὴν Μ.Ε. Ὑπουργείου Παιδείας, ὁ ὅποιος κατόπιν ἐλησφόρησε τὴν θέσιν τῆς. Ἡ γνωστοποίησις ἐπομένως τῆς εἰσόδου τοῦ σπηλαίου ὀφείλεται εἰς τόν ἔφορον ἀρχαιοτήτων Ἀθηνῶν κ. Παπαδημητρίου, εἰς τόν ὅποιον ὑπεδείχθη καὶ πάλιν ὑπὸ τινος

χωρικού.

Ἄλλ' εἰς τινὰ ἡμερίδα (2) ἀνεγράφη ἀμφιβολία ἂν πρὸ -κεῖται περὶ νέου ἢ γνωστοῦ σπηλαίου, διότι ἢ Σ.Ο. τοῦ Ε.Ο.Σ ἰσχυρίζετο ὅτι τὸ εἶχε ἐξερευνήσει ἤδη. Ἡ ἀμφιβολία ὅμως δὲν ἦτο δικαιολογημένη α) διότι οὐδαμοῦ ἀνεγράφη τι περὶ τοῦ σπηλαίου αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1933, ἐποχῆς τῆς ἰδρύσεως τῆς ομάδος αὐτῆς εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ συνδέσμου "Βουνό". β) διότι ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου αὐτοῦ ἦτο τελείως προσχωμένη μέχρι σήμερον καὶ οἱ χωρικοὶ τὴν ἐγνώριζον μόνον ὡς ὄπην, εἰς τὴν ὁποίαθ εἰσῆρχοντο ἀλώπεκες καὶ γ) διότι ὁ Ι. Σαρρῆς, ὁ ὁποῖός ἐργάζετο μετὰ τῆς Σ.Ο. αὐτῆς ὅταν ἐξέδωσε τὸν χάρτην τοῦ Πενταετικοῦ δὲν εἶχε σημαίωσει τὰ σπήλαιον αὐτό.

Ἡ δημοσίευσίς ἐπομένως φαίνεται ὅτι ἔγινε ἐκ συγχύσεως τοῦ ἀνακαλυφθέντος σπηλαίου πρὸς παλαιότερον γνωστὸν εἰς τὴν περιοχὴν, πλησίον αὐτοῦ, τὸ ὑπ' ἀρ. Ε.Σ.Ε. 721.

Τὸ ὅτι τὸ σπήλαιον ἀρ. Ε.Σ.Ε. 913 εἶναι ἐκεῖνο περὶ τοῦ ὁποίου μνημονεύει ὁ Πανσανίας φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁμιλεῖ οὗτος περὶ κτισιμάτων, τὰ ὅποια μόνον εἰς τὸ σπήλαιον αὐτὸ εὐρέθησαν.

ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Τὸ σπήλαιον Οἰνός Β εὐρίσκεται εἰς Β. πλάτος 38° 9' 7" καὶ Α μήκος Γερ. 23° 56' 1" κατὰ τὸν χάρτην Ι. Σαρρῆ ἐκδ. Σ.Ι. δέρη. Τοπογραφικῶς κεῖται ἐπὶ τῶν βορείων προβούτων τοῦ Ἰ κάρτεϊ ὄρους πρὸς Δ τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Κοινότητος Μαραθῶνος καὶ εἰς ἀπόστασιν 40' ἀπ' αὐτοῦ, παρά τὴν θέσιν Οἰνός.

Ἡ εἴσοδος του φαίνεται σαφῶς ἐπὶ τῆς ΒΑ κλιτύος μικροῦ λόφου εἰς ὑψόμετρον 118 μ. περὶ τὰ 30 μ. ὑψηλότερον τῆς ρεματιᾶς, πού πηγάζει ἀπὸ τὸν Κουβαρᾶ καὶ τὴν θέσιν τῆς λίμνης Μαραθῶνος, καὶ διέρχεται διὰ τοῦ οἰκισμοῦ Μαραθῶνος. Πρὸς νότον αὐτῆς εὐρίσκεται τὸ στόμιον-εἴσοδος τοῦ ἑτέρου σπηλαίου τῆς Οἰνός Α, τὸ ὁποῖον ἦτο γνωστὸν μέχρι σήμερον ὡς σπήλαιον τοῦ Πανός.

ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟΝ

Τὸ σπήλαιον Οἰνός Β ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα λίαν προσχωμένον κοίλωμα 75 μ. μήκους καὶ μεγίστου πλάτους 15 μ., τὸ ὁποῖον ἔχει συνολικὴν ἐπιφάνειαν 970 περ. μ., μέγιστον βάθος 2,9 μ. περ. καὶ μέγιστον ὕψος ὀροφῆς 6 μ.

Ἡ εἴσοδος του εἶναι χαμηλὴ. Αὕτη διοιμήθη κατὰ τὰς ἐργασίας τῶν ἀνασκαφῶν καὶ ἔχει γίνεαι ἤδη εὐρύχωρος. Κατὰ τὴν πρόσδον ὅμως τῶν ἀνασκαφῶν ἀνευρέθη ἐκτός τῆς ἀνωτέρω εἰσόδου καὶ εἰερα τοιαύτη ὁμοίως χαμηλὴ, παρά τὴν ὁποῖαν ὑπάρχει τοῖχος ἐκ ξηρολιθιάς. Ἡ εἴσα αὕτη εἴσοδος θεωρεῖται ὅτι εἶναι καὶ ἡ παλαιὰ τοιαύτη τοῦ σπηλαίου ὅταν

έχρησιμοποιεῖτο τοῦτο ὡς λατρευτικόν, ἐπειδὴ εὐρέθη παρ' αὐτὴν ἕχθος βάθρου ἀγάλματος.

Ἡ μορφολογία τοῦ κοιλώματος τοῦ σπηλαίου Οἰνόης Β φαίνεται ἐν τῆς κατόψεώς του. Χαρακτηριστικά ἐντός αὐτοῦ εἶναι ἡ ὑπαρξίς χυτῶν ὀροφῆς καὶ γλυφῶν εἰς πολλά σημεῖα τῶν τοιχωμάτων του. Ἐπίσης μία καταβόθρα εἰς τὸ μέρος του, τὸ δυτικόν καὶ μερικοὶ στύλοι εἰς τὸ κεντρικόν μέρος, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ὑπολείματα διαβεβρωμένου πετρώματος. Τέλος χαρακτηριστικὰ εἶναι αἱ λιθωματικαὶ μορφῆς του, αἱ ὁποῖαι εἶναι σχηματισμέναι εἰς δύο περιόδους.

Οἱ στύλοι, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ κεντρικόν μέρος τοῦ σπηλαίου κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὰ ὑψηλά των μέρη εἶναι κεκαλυμένοι μέ λιθωματικὴν ὕλην συνεχομένην μέ τὴν τῆς λοιπῆς ὀροφῆς.

Οἱ σταλακτῖται εἶναι δύο χρωμάτων. Οἱ καστανέρυθροι ἀνήκουν εἰς τὴν παλαιότεραν περίοδον λιθωματαποθέσεως. Οἱ λευκοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν νεωτέραν. Περισσότεροι καὶ ὀγκωδέστεροι εἶναι οἱ τῆς πρώτης περιόδου. Οὗτοι ἔχουν μορφὰς παραπετάσματαειδεῖς. Οἱ νεώτεροι εἶναι διαφόρων τύπων ὀμαλῆς καὶ ἀνωμάλου ἀναπτύξεως. Μεταξὺ τῶν τελευταίων παρατηροῦνται καὶ ἑλικτῖται.

Σταλακτῖται ἐντός τοῦ σπηλαίου ὑπάρχουν μόνον μικροὶ καὶ ἐπὶ τῶν προσχώσεων φαίνεται ὅμως ὅτι ὑπάρχουν καὶ παλαιότεροι κεκαλυμένοι διὰ τῶν προσχώσεων ὡς παρατηρήθη εἰς μίαν ἀνασιαφείσαν τομὴν. Ἐπίσης παρατηρήθησαν κατὰ τὸ ἥμισυ κεκαλυμένοι ὑπὸ προσχώσεων στύλοι καὶ λιθωματικοὶ τοῖχοι.

Παρὰ τὴν βάσιν μερικῶν στύλων ὑπάρχουν λιθωματικαὶ ροαὶ καὶ μικροκοιλώματα, ἐντός τῶν ὁποίων εὐρίσκονται μαργαριτάρια σπηλαίων. Μερικὰ ἐκ τῶν μαργαριταριῶν εἶναι ὀμοιόμορφα καὶ καλῶς στιλβωμένα. Τὸ μέγεθός των δέν ὑπερβαίνει τὰ 2 χμ.

Τὸ ὀλιγώτερον προσχωμένον τμήμα τοῦ σπηλαίου εἶναι ἑκεῖνο, πού εὐρίσκεται πλησίον τῆς καταβόθρας, ἡ ὁποία ὅμως εἰς τὸ ἐσωτερικόν της εἶναι προσχωμένη.

Εἰς τὸ μέσον τῆς μεγαλυτέρας αἰθούσης τοῦ σπηλαίου ἐπίσης ὑπάρχει κοίλωμα ὑπὸ τὸ σημερινόν δάπεδον, ὡς συμπεραίνεται ἐκ κτυπήματος τοῦ ποδός εἰς τὸ μέρος αὐτό, πού ἀποδίδει ὑπόκωφον ἦχον.

ΥΔΡΟΛΟΓΙΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑ

Σήμερον τὸ σπήλαιον Οἰνόης Β δέν ἔχει ῥέοντα ὕδατα. Ἐχει μόνον μικρὰν σταγονοροσὴν παρὰ τὴν βροχεράν ἐποχὴν καὶ διατηρεῖ ὑγρὰν ἀτμόσφαιραν κατὰ τὴν ξηρὰν τοιαύτην. Ἐπομένως εἶναι νεκρὸν.

Ἡ θερμοκρασία τοῦ ἀέρος τοῦ σπηλαίου ἦτο κατὰ τὸ τέλος Μαρτίου 1958 15°. Αὕτῃ ἡ θερμοκρασία φαίνεται ὅτι ὀλίγον ποικίλλει κατὰ τὰς ἄλλας ἐποχάς, διότι διατηρεῖται ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τρωγλόφιλος πανίς ἀραχνίων, διπτέρων καὶ Ντολικόποδα Πετροκίλδρι. Τὸ αὐτὸ ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ σπηλαίου ὑπαρξίς νυκτερίδων ὡς ἐβεβαίωσαν οἱ ἐργάται, πού ἀνέσκαπτον αὐτό, διότι ἡμεῖς μόνον σκελετὸν διαμελισμένον νυκτερίδος συνηγήσαμεν.

Πιθανόν κατὰ παλαιότεραν ἐποχὴν διετηροῦντο ὕδατα ἐν-τός τοῦ σπηλαίου ἐκ σταγονορροῆς ἐντὸς λεκανοειδῶν λιθωματικῶν μορφῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι καταχωμέναι σήμερον καὶ αἱ ὁποῖαι εἴε εὑρεθῶν κατὰ τὰς ἀνασκαφάς. Τὰ ὕδατα αὐτὰ ἴσως μάλιστα νὰ ἦσαν καὶ τὰ ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ὅτι ἐχρησιμοποιοῦντο δυνά λουτρά, ὅπως καὶ οἱ κεκαλυμμένοι σήμερον σταλαγιτῆται πιθανόν νὰ ἀπετέλουν τὰ ἀναφερόμενα γίδια τοῦ Πανός. Αἰδιότι ἕτερα ὕδατα ἐξ ὑπογείου ροῆς δέν ἦτο δυνατόν νὰ συγκεντρωθῶν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ἔνεκα τῆς ἀπομονώσεως τοῦ λόφου τοῦ σπηλαίου καὶ τῆς ὑπάρξεως συνεπῶς πολὺ μικρᾶς λεκάνης συλλογῆς ὑδάτων.

Ἐντὸς τοῦ σπηλαίου τέλος ἀνευρέθη σκελετὸς ἀλώπεκος διαμελισμένος.

ΑΝΘΡΩΠΟΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Κατὰ τὰς ἀνασκαφάς ἐντὸς τοῦ σπηλαίου Οἰνός Β ἀνευρέθησαν διάφορα τεμάχια ἀγγείων ἀνήκοντα εἰς διαφόρους ἐποχάς.

Ἐπίσης ἀνευρέθη καὶ ἀνθρώπινον κρανίον δολιχοκέφαλον, ὅμοιον πρὸς κρανία σημερινῶν ἀνθρώπων τῆς περιοχῆς Περίεργον εἶναι ὅτι παρά τὸ κρανίον δέν εὑρέθησαν ἄλλα ἀνθρώπινα ὅσα, πράγμα πού δεικνύει μετατόπισιν τοῦ κρανίου ἀπὸ τὸ μέρος, πού εἶχε ἐνταφιασθῆ ἀρχικῶς.

Κατὰ πληροφορίας τῶν ἀρχαιολόγων, πού ἐξετέλεσαν τὰς ἀνασκαφάς εὑρέθησαν ἐντὸς τοῦ σπηλαίου καὶ λίθινα ἐργαλεῖα νεολιθικῆς ἐποχῆς.

Τὸ σπήλαιον ὅμως φαίνεται ὅτι ἐσυλλήθη καὶ εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν καὶ εἰς νεωτέραν, διότι ἡ μετακίνησις τοῦ κρανίου καὶ ἡ εὑρεσις νεωτέρου πτύου ἐντὸς αὐτοῦ δέν ἐξηγεῖται διαφορετικῶς.

ΓΕΩΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑ

Τὸ σπήλαιον Οἰνός Β εἶναι διανοιγμένον ἐντὸς τοῦ ἀνωτέρου μαρμάρου τῆς Ἀττικῆς, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ μέρος αὐτὸ περιέχει καὶ μαρμαρυγιακὸν σχιστόλιθον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χλωριτωμένον.

Ἡ στρώσις τοῦ ἀνωτέρου μαρμάρου αὐτοῦ κλίνει πρὸς

ΝΑΔ 10^ο.

Η διάνοιξις τοῦ σπηλαίου, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν πολυπληθῶν γλυφῶν, πού παρατηροῦνται ἐντὸς τοῦ σπηλαίου, ἔγινε διὰ ῥοῆς ὕδατος ὑπογείου χειμάρρου, ὁ ὁποῖος ἀργότερον εἴτε ἐβυθίσθη χαμηλότερον εἴτε ἐστείρευσε.

Ἡ ἐλάττωσις τῶν ρεόντων ὑδάτων διὰ τοῦ σπηλαίου ἦτο ἡ αἰτία ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς προσχώσεως αὐτοῦ ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ σπηλαίου -ματιομοῦ τῶν λιθωματικῶν μορφῶν.

Τὰ ἀνάπη τῶν ὑδάτων, πού διήνοιξαν τὸ σπήλαιον εὗρισσον -το πρὸς τὰ ΒΒΔ αὐτοῦ, διότι πρὸς αὐτὴν τὴν διεύθυνσιν εἶναι προσανατολισμένα τὰ κοίλα μέρη τῶν γλυφῶν τῶν πετρωμάτων του εἰς τὸ ἐσωτερικόν τοῦ σπηλαίου. Ἡ διάνοιξις ἐπομένως ἠκολούθησε τὴν ἐν ΒΒΔ-ΝΝΑ διεύθυνσιν, ἣτις εἶναι χαρακτηριστικὴ τῶν ἀλπικῶν πτυχώσεων εἰς τὸ μέρος αὐτὸ ἐν Ἑλλάδι.

Ἡ ἔξοδος τῶν ὑδάτων τοῦ σπηλαίου ἐγένετο ἐν τοῦ ΝΝΑ τμήματος ἢ πιθανόν καὶ τοῦ ἀνατολικῆς ἀκροῦ διὰ διαφόρων σχισμῶν. Τοῦτο συμπεραίνεται καὶ διότι εἰς πλεῖστα σπήλαια τῆς Ἑλλάδος, ἐνεργὰ ἀκροῦ, τὸ ὕδωρ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς στρώσεως τοῦ πετρώματος, πού κλίνει πρὸς τὸ ἐσωτερικόν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς Οἰνός ἀρ. 905 τῆς αὐτῆς περιοχῆς πρὸς ΝΑ τοῦ σπηλαίου.

Ὁμοίου τύπου παλαιὰ ἐκβολὴ ὑπογείων ὑδάτων εἰς τὰ ἀνατολικὰ τοῦ σπηλαίου πιθανόν ἐπεξεργάσθη καὶ τὴν κρήνην -σιν τεμαχῶν τῆς κλιτύος εἰς τὸ μέρος αὐτὸ μέχρι τῆς ρεματιᾶς, ἔνεκα τῆς ὁποίας τῶρα ἡ κλιτύς παρουσιάζεται ἀπότομος καὶ μετὰ κατακορύφους τοίχους.

Ἡ ΗΛΙΚΙΑ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΟΥ

Αἱ προσχώσεις τοῦ σπηλαίου ἀποτελοῦνται ἐν φυτικῆς γῆς ἐπιφανειακῶς καὶ ἐξ ἐρυθρογῆς βαθύτερον. Τοῦτο μᾶς ὑποβάλλει τὴν ἰδέαν τῆς ἀπὸ τῆς μέσης τεταρτογενεοῦς ἐποχῆς προσχώσεως αὐτοῦ ἐν μέρει, ἐφ' ὅσον αἱ προσχώσεις δι' ἐρυθρογῆς εἰς τὰ σπήλαια ἔχουν χαρακτηριστὴν ὡς μεσοτεταρτογενεῖς ἐν Ἑλλάδι (3).

Ἡ πρόσχωσις τοῦ σπηλαίου συνεχίσθη καὶ μέχρι τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς ὡς ἐκ μικρῶν ποσοτήτων ὕδατος, αἱ ὁποῖαι ἔρρεον ἐντὸς αὐτοῦ κατὰ τὰς βροχερὰς ἐποχὰς.

Ἡ παλαιὰ λιθωματογένεσις οὕτω ἔγινε πρὸ τῆς ἀρχικῆς προσχώσεως ἢ δὲ νεὰ μετὰ τὴν τελευταίαν, διότι ἡ πρώτη εἰσχωρεῖ καὶ ἐντὸς τῶν προσχώσεων ἐνῶ ἡ δευτέρα ἀπλοῦται ἐπὶ τῶν προσχώσεων.

Τὸ σπήλαιον ἐπομένως ἐσχηματίσθη πιθανόν κατὰ τὴν πλειόκαινον ἐποχὴν αἱ δὲ μορφᾶί τῆς πρώτης λιθωματογενέσεως ἐ-

σχηματίσθησαν κατά την παλαιάν Τεταρτογενήν εποχήν. Ἡ νεολιθιατογένεσις ἔγινε εἰς τήν καθ' ἡμᾶς εποχήν.

Ὁ σχηματισμός τῶν πρώτων λιθωματικῶν μορφῶν ὅτι ἔγινε κατά τήν παλαιότεταρτογενήν εποχήν ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπάρξεως παλαιότεταρτογενῶν ῥοδίνων λατυποπαγῶν κάτωθεν τοῦ σπηλαίου, παρά τήν θέσιν τοῦ κεφαλαριοῦ θίνος, τῶν οἰκίων ἢ σχηματισμός ἀμπίπτει ἐν Ἑλλάδι μέ τήν παλαιότεραν μεταλλωματογενετικῆν εποχήν, ἐφ' ὅσον περικλείουν ἐντός τῆς μάζης τῶν σταλακτίων.

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τό σπήλαιον Οἰνός Β' δέν εἶναι τουριστικόν παρά τās κυκλοφορούσας φήμας α) διότι εἶναι πολύ μικρόν β) διότι δέν ἔχει οὔτε πολλάς οὔτε ἀντυπωσιακάς μορφάς.

Παρά ταῦτα δύναται νά παρουσιάσῃ τουριστικόν ἐνδιαφέρον περιορισμένον ἕάν εὑρεθοῦν λαξεύματα ἐπὶ τῶν σταλακτιῶν καί ἕάν ἐκ τῶν εὐρημάτων κατά τās ἀνασκαφάς πιστοποιηθῇ ἡ μορφολογία, τήν ὅποιαν ἀναφέρει ὁ Παυσανίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

(1) Παυσανίου Ἑλλάδος περιήγησις (μετάφρασις) Ἐκδ. Ἐταιρείας Ἑλληνικῶν γραμμάτων Πάπυρος Ἀθ. 1954 Ἀττικά σελ. 59.

(2) Ἐφημερίς ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ 9-8-58

(3) J. Petrochilos Subdivisions stratigraphiques du Quaternaire en Grèce au moyen des dépôts de grottes. Comm. au V Congr. Intern. de INQUA Madrid 1957.

LA GROTTTE D'OENOF B' No S.S.G. 913

par J. Petrochilos

C'est l'ancien écrivain Pausanias, qui a mentionné pour la première fois, la grotte d'Oenof B', qu'on a explorée au mois de Mars 1958.

Elle se situe près du village Marathon et son entrée n'était pas connue jusqu'à présent, qu'elle était bouchée de terre.

C'est une grotte 75 m. de longueur, qui était utilisée par les anciens Hellènes comme un lieu de culte.

Dans la grotte il y a des concrétions, qui sont formées en deux périodes. Celles de la première période sont normales, mates, rougeâtres, et assez érodées; celles de la seconde sont blanches et anormales.

Aujourd'hui il n'y a pas d'eau dans la grotte, mais à une époque, avant l'alluvionnement, de l'eau s'égouttait dans la grotte, qu'elle s'accumulait dans de petits bassins

ΚΑΤΟΥΙΣ

ΣΠΗΛΑΙΟΥ ΠΙΑΝΟΣ, ΜΑΡΑΘΩΝΟΣ

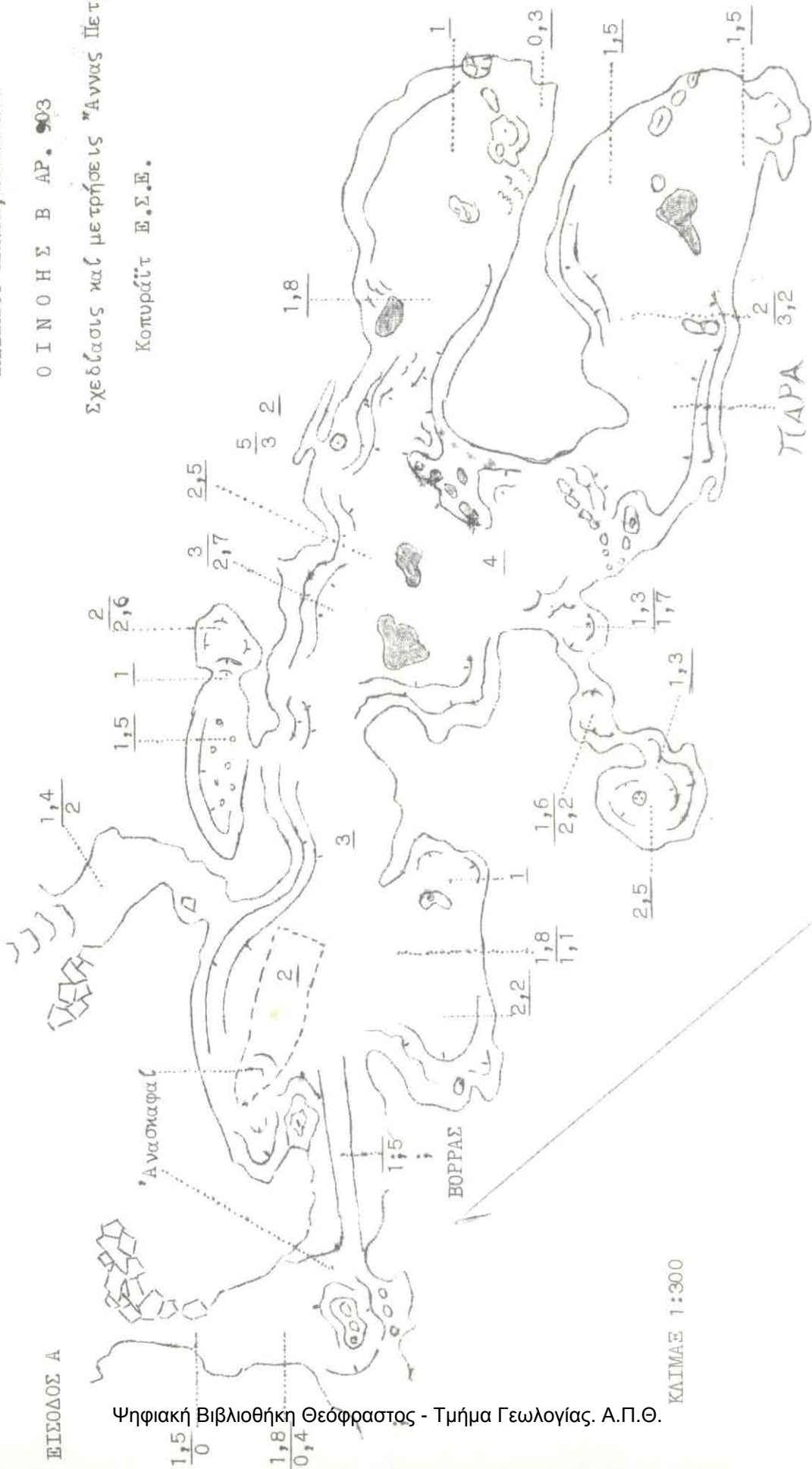
ΟΙΝΟΗΣ Β ΑΡ. 903

Σχεδιάσις κατ' μετρήσεις "Αννας Πετροχείλου

Κορυφίτ' Ε.Σ.Ε.

ΕΙΣΟΔΟΣ Β

ΕΙΣΟΔΟΣ Α

(έπιγραφή επί τοιχώματος)

de retenue; c'est l'eau, que .. les anciens Hellènes utilisaient pour se baigner.

Dans la grotte il y a de la faune, qui se compose de Dolichopoda Petrochilosi, araignées et diptères ainsi que de chauve-souris. On a trouvé aussi des squelettes de chauve-souris, d'un renard et d'un homme dolichocephale, dispersés.

Après des travaux archéologiques les vases qui sont trouvés dans la grotte appartiennent à l'époque Néolithique jusqu'à l'époque Hellénistique.

La grotte est creusée dans le marbre sup. d'Attique pendant une époque préquaternaire au moyen de l'eau, qui entre dans la grotte de N N W et sort de SSE. C'est à l'observation des creuses de niches ou des formes sculptées généralement, que nous constatons cette direction de l'écoulement de l'eau ainsi que le grand débit qu'elle avait.

La mort de la grotte est le résultat de l'état de la morphologie actuelle de la région.